

Аналіз динаміки адміністративних та кримінальних штрафних санкцій за порушення законодавства у галузі пожежної безпеки, пов'язаних із випалюванням рослинності та порушенням вимог пожежної безпеки на природних територіях

Аналіз динаміки санкцій за порушення законодавства у галузі пожежної безпеки, пов'язаних із випалюванням рослинності та порушенням вимог пожежної безпеки на природних територіях свідчить, що протягом останніх п'яти років спостерігалась тенденція до закріплення у законодавстві більш жорстких фінансових санкцій за порушення законодавства про пожежну безпеку, пов'язаних із випалюванням рослинності та порушенням вимог пожежної безпеки на природних територіях. Така тенденція пов'язана, у першу чергу, з наслідками, що мали місце протягом останніх років в Україні. Втрати були пов'язані як з виникненням пожеж в природних екосистемах (лісах, заплавних луках тощо), так і з негативними наслідками випалювання (наприклад, задимлення, погіршення якості атмосферного повітря тощо) і спричинили втрати людських життів, погіршення здоров'я людей, збитки господарства (знищені будівлі і споруди, ліси, автомобільні аварії, витрати на гасіння тощо). Водночас, санкції, пов'язані з обмеженням та позбавленням волі не змінювались. Слід зазначити, що адміністративні санкції, зокрема фінансові, передбачені законодавством України, є більш суворими для посадових осіб, винних у вчиненні правопорушення, у порівнянні з санкціями щодо громадян за однакове правопорушення, що прямо зазначено у відповідних статтях Кодексу України про адміністративні правопорушення. Це пов'язано із підвищеним встановленим рівнем відповідальності осіб, уповноважених приймати владні рішення. Кримінальне законодавство такого розподілу не передбачає.

Таблиця 1. Зміни розміру штрафів за порушення законодавства про пожежну безпеку, пов'язаних із випалюванням рослинності та порушенням вимог пожежної безпеки на природних територіях.

Адміністративні правопорушення

Номер і назва статті КУпАП	Штрафні санкції до лютого 2017 р., грн.	Штрафні санкції у лютому 2017 р. – квітні 2020 р., грн.	Штрафні санкції з квітня 2020 р., грн.
Ч. 1 Ст. 77. Порушення вимог пожежної безпеки у лісах.	17-51 (громадяни)	85-255 (громадяни)	1530 – 4590 (громадяни)
	867-2890 (посадові особи)	255-850 (посадові особи)	4590 – 15300 (посадові особи)
Ч. 2 Ст. 77. Порушення вимог пожежної безпеки у лісах (кваліфікований склад)	51-170 (громадяни)	255-850 (громадяни)	4590 – 15300 (громадяни)
	34-680 (посадові особи)	6120– 12240 (посадові особи)	10710 – 36000 (посадові особи)
Ч. 1 С. 77-1 Самовільне випалювання рослинності або її залишків	170-340 (громадяни)	170-340 (громадяни)	3060 – 6120 (громадяни)
	850-1190 (посадові особи)	850-1190 (посадові особи)	15300 – 21420 (посадові особи)

Ч. 2 С. 77-1 Самовільне випалювання рослинності або її залишків (кваліфікований склад)	340-680 (громадяни)	340-680 (громадяни)	6120 – 12240 (громадяни)
	1190-1700 (посадові особи)	1190-1700 (посадові особи)	21420 – 30600 (посадові особи)

Кримінальні проступки і злочини

Номер і назва статті ККУ	Штрафні санкції, грн.	
Ч.1 Ст. 245 Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу	5100 – 8500 (до квітня 2020 р.)	91800 – 153000 (з квітня 2020 р.)
Ч. 1. Ст. 252 Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду	1700 – 3400 (до листопада 2018 р.)	17000 – 51000 (з листопада 2018 року)

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Стаття 77. Порушення вимог пожежної безпеки в лісах

Порушення вимог пожежної безпеки в лісах -

тягне за собою накладення штрафу на громадян від дев'яноста (1530 грн.) до двохсот сімдесяти (4590 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до лютого 2017 р. - "від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян", у лютому 2017 – квітні 2020 року - від п'яти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) і на посадових осіб - від двохсот сімдесяти (4590 грн.) до дев'ятисот (15300 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до лютого 2017 р. – від трьох до десяти, у лютому 2017 р. – квітні 2020 року - від п'ятнадцяти до п'ятдесяти).

Знищення або пошкодження лісу внаслідок необережного поводження з вогнем, а також порушення вимог пожежної безпеки в лісах, що призвело до виникнення лісової пожежі або поширення її на значній площі, -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двохсот сімдесяти (4590 грн.) до дев'ятисот (15300 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до лютого 2017 року - від трьох до десяти, у лютому 2017 р. – квітні 2020 року – від п'ятнадцяти до п'ятдесяти) і на посадових осіб - від шістсот тридцяти (10710 грн.) до однієї тисячі восьмисот (36000 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до лютого 2017 року - від двадцяти до сорока, у лютому 2017 р. – квітні 2020 року - від трьохсот шістдесяти до семисот двадцяти) .

Стаття 77¹. Самовільне випалювання рослинності або її залишків

Випалювання стерні, луків, пасовищ, ділянок із степовою, водно-болотною та іншою природною рослинністю, рослинності або її залишків та опалого листя на землях сільськогосподарського призначення, у смугах відводу автомобільних доріг і залізниць, у парках, інших зелених насадженнях та газонів у населених пунктах без дотримання порядку,

встановленого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від ста вісімдесяти до трьохсот шістдесяти (до квітня 2020 року від десяти до двадцяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від дев'ятисот до однієї тисячі двохсот шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до квітня 2020 року - від п'ятдесяти до сімдесяти).

Ті самі дії, вчинені в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьохсот шістдесяти до семисот двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до квітня 2020 року - від двадцяти до сорока) і на посадових осіб - від однієї тисячі двохсот шістдесяти до однієї тисячі восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до квітня 2020 року - від сімдесяти до ста).

Кримінальний кодекс України

Стаття 245. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу

1. Знищення або пошкодження лісових масивів, зелених насаджень навколо населених пунктів, вздовж залізниць, а також стерні, сухих дикоростучих трав, рослинності або її залишків на землях сільськогосподарського призначення вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом -

караються штрафом від п'яти тисяч чотирьохсот до дев'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (до квітня 2020 року – від трьохсот до п'ятисот) або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, масову загибель тварин або інші тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Стаття 252. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду

1. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду -

карається штрафом від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (17 000 – 51 000 грн.) (до листопада 2018 року – від ста до двохсот) або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу або іншим загальнонебезпечним способом, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років.